

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	6
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.психол.н., доц. Терновик Наталія Анатоліївна
Контактна інформація	nato4ka66@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Психологія педагогічної праці» буде корисна майбутнім психологам, які прагнуть оволодіти рівнем психологічної культури з питань взаємовідносин між вчителем і учнем, розкрити найголовніші аспекти індивідуально-психологічних, професійних властивостей педагога. Основними перевагами дисципліни є практична спрямованість та формування у студентів систематизованих психолого-педагогічних уявлень, теоретичних знань і практичних умінь здійснювати психологічний супровід навчально-виховної діяльності. При викладанні дисципліни активно застосовуються ситуаційні завдання, кейси, тренінгові вправи, ділові ігри, презентації, методики психодіагностики тощо.
Мета та цілі	Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту розвивати професійне мислення, надавати допомогу в осмисленні ключових явищ психології педагогічної діяльності та її основних характеристик. Ознайомлення з широким спектром психологічних понять дисципліни дасть можливість студентам формувати вміння застосовувати механізми навчальних і виховних впливів, сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку суб'єктів освітньої діяльності. Знання, здобуті при вивченні курсу є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.
Результати навчання	Знати та розуміти основні аспекти психології педагогічної діяльності з послідовним використанням їх в професійній діяльності. Засвоїти стратегії та методи навчально-виховної роботи. Здатність аналізувати різні змістові компоненти психолого-педагогічної взаємодії, оцінювати їх з точки зору розвивальних ефектів та доцільності форм організації, педагогічного спілкування, методичного забезпечення. Вміння забезпечувати психолого-педагогічний супровід дитини в складних ситуаціях розвитку, моделювати та модифікувати контекст взаємодії, спрямовувати його на реалізацію педагогічних цілей.

Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	Формування відповідального ставлення до ролі педагога, прагнення вдосконалювати свою педагогічну майстерність, підвищувати свої професійні вміння на основі систематичної роботи з науковою літературою та вивчення здобутків науки на сучасному етапі її розвитку.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Основи психологічного консультування», «Педагогічна психологія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Психологічна структура педагогічної праці.	Загальна характеристика педагогічної праці. Психологічні характеристики, специфіка педагогічної діяльності. Педагогічні здібності та їх структура. Педагогічні вміння та навички. Структура педагогічної діяльності. Професійна спрямованість особистості вчителя. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності. Педагогічний такт.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат «Педагогічна діяльність в просторі освіти»
2. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності.	Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійно значущі якості особистості вчителя. Психологія педагогічної саморегуляції. Індивідуальний стиль діяльності вчителя. Загальна характеристика педагогічного спілкування. Розвиток творчих здібностей педагога. Педагогічне сприйняття. Специфіка педагогічного мислення. Вимоги до вчителя в умовах науково-технічного та соціального прогресу.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Експертне оцінювання стилю спілкування педагога» І.М. Юсупова»
3. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога.	Професійні функції педагога. Професіограма вчителя. Професійна (педагогічна) самосвідомість (Я - концепція) вчителя.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Методика моделі лекторського спілкування І. М. Юсупова», «Методика «Експертного оцінювання стилю спілкування педагога І. М. Юсупова»; психологічні есе на тему: «Психологічна характеристика особистості вчителя», «Професійна відповідність вчителя»
4. Педагогічна діяльність в різних освітніх	Мотивація педагогічної діяльності. Місце і роль контролю і оцінки знань в системі навчального процесу. Педагогічні вміння. Стили педагогічної діяльності. Педагогічне	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів,

системах.	сприйняття. Специфіка педагогічного мислення. Педагогічна рефлексія. Психологічний аналіз в діяльності педагога. Спрямованість особистості педагога і типи педагогів. Педагогічний такт і авторитет педагога. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога. Самосвідомість педагога. Поняття про педагогічну майстерність. Шляхи формування педагогічної майстерності. Значення прикладних знань у вдосконалюванні педагогічної майстерності.	Реферат / презентація «Шляхи формування педагогічної майстерності».
5. Педагогічне спілкування.	Взаємодія суб'єктів освітнього процесу. Вплив взаємодії на учбову діяльність. Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Особливості вербальних і невербальних засобів спілкування. «Бар'єри» в педагогічній взаємодії. Визначення і загальна характеристика утрудненого спілкування. Основні ділянки утрудненого спілкування у педагогічній взаємодії. Специфіка психологічної культури вчителя. Стили педагогічного керівництва. Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Психологічні особливості педагогічного колективу. Ефективність діяльності педагогічного колективу. Синдром вигорання як показник професійної дезадаптації вчителя. Основні характеристики, фази і симптоми синдрому емоційного вигорання.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему: «Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу», підготовка тренінгового заняття по роботі із синдромами емоційного вигорання.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Амацьєва О., Саяпіна С. Психологія педагогічної діяльності. Курс лекцій для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. Амацьєва, С. Саяпіна. — Слов'янськ : СДПУ, 2010. - С. 5-74.
2. Алексюк А., Власова О. Формування соціально-професійних якостей майбутнього спеціаліста за умов модульної організації навчання. – М., 2009.
3. Бараболя, Л. В. Педагогічний ринг "Педагогічна творчість. У чому її суть?" / Л. В. Бараболя // Географія : наук.-метод. журн. – 2013. – № 15/16. – С. 43–48.
4. Варій М.Й., Ортинський В.Л. Основи психології і педагогіки: навч.пос. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 256-374.
5. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / [Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З.В. та ін.]. - [2-ге вид.] - К. : Каравела, 2007.-344 с
6. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001. – 576 с.
7. Галіцина, Л. 10 законів успіху : організаційно-психологічна гра / Л. Галіцина // Управління освітою. – 2011. – № 16, серпень. – С. 13–16.
8. Д'ячкова Т.В. Педагогіка професійно-технічної освіти: Навчальний посібник. – Херсон: Айлант. – 2003. – 476 с.
9. Іваній О. М. Організаційні засади формування правової компетентності майбутнього вчителя / О. М. Іваній // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – С. 39–44.
10. Задіранова, Г. В. Тренінг формування професійної успішності майбутніх педагогів / Г. В. Задіранова // Практична психологія та соціальна робота. – 2012.

11. Запорожцева, Ю. Тренінги для і про педагогів / Ю. Запорожцева // Управління освітою. – 2011. – № 24, грудень. – С. 14-15.
12. Кондратець І. Пізнай себе : рефлексивні тренінги для педагогів / І. Кондратець // Дошкільне виховання : наук.-метод. журн. для педагогів і батьків. – 2013. – № 5 ; Палітра педагога. – 2013. – № 5. – С. 13–16.
13. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія : Практикум : [навч. посіб.] / Т.М. Лисянська. - К. : Каравела, 2009. - 224 с.
14. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: „ОВС”, 2002. – 400 с.
15. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: „Книга – Вега”, 2003. – 416с.
16. Савчин, М. М. Творчість як педагогічна проблема: тренінг творчості / М. М. Савчин, О. І. Гірний // Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України = Pedagogics and Psychology : наук.-теорет. та інформ. журн. – 2013. – № 3. – С. 43–51.
17. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : [навч. посіб.] / В. А. Семиченко. - К. : Вища шк., 2004. - 335 с.
18. Соловей М.І., Спіцин Є.С., Кудіна В.В. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організації навчання: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 377с.
19. Соціальна компетентність як вимір соціальної зрілості : організаційно-діяльнісна гра для педагогів / підгот. Людмила Галіцина. – (Психологія управління : вкладка ; № 10) // Управління освітою : часоп. для керів. освіт. галузі. – 2012. – № 20(жовтень). – С. 10–13
20. Туріщева Л. В. Вивчення особистості школяра і педагога / Л. В. Туріщева, О. В. Гончаренко. - Харків : Вид. група «Основа», 2017. - 144 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.
22. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 358 с
23. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2-кн. - Кн.1.:Особистісно орієнтований підхід. Теоретико-технологічні засади. -К.:Либідь, 2003.
24. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. – К.:Академія, 2000.–576с.
25. Дубасенюк О.А. Практичні завдання та задачі з курсу педагогіки: Навч. посібник. - Житомир:Вид-во Житом.держ.пед.ун-т, 2003.
26. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. - К.: Рад. шк., 1989. – 608с.
27. Національна докторина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 16 с.
28. Педагогіка /Под ред. В.А.Сластенина, И.Ф.Исаева и др. - М.:Академия, 2003.
29. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. - К.:АСК, 2004
30. Каптерев П.Ф. Метод и его применение. // Педагогіка: Хрестоматія/ Уклад.: А.І. Кузмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання – Прес, 2003. – 700 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
31. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Шлях освіти. – 2000. - №3. – С. 7-13.
32. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. Посібник /Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. — 2-е вид., випр. та доп. — Харків: „ОВС”, 2002.— 400с.

33. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М.Галузяк , М.І.Сметанський, В.І.Шахов.-2-е вид., випр. і доп.- Вінниця: „ Книга-Вега ”,2003.- 416 с.
34. Педагогіка: Навчальний посібник. – Харків: ТОВ „Одіссей”, 2003. – 352 с.
35. Сиротенко Г.О. Шляхи оновлення освіти. Науково-методичний аспект: Інформаційно-методичний збірник. – Х.: Видав. гр. „Основа”, 2003. – 96с.
36. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання // Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання – Прес, 2003. – 700 с.
37. Цибрій, С. Гендерні аспекти фахової діяльності учителів : заняття з елементами тренінгу / С. Цибрій // Соціальний педагог : всеукр. газ. для фахівців. – 2012. – № 10(жовтень). – С. 54–57.
38. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.
39. Bell B. S., Wiechmann D., Ryan A. M. Consequences of organizational justice expectations in a selection system / B.S. Bell, D. Wiechmann, A.M.Ryan// Journal of Applied Psychology. – 2006. – V. 91. – P. 455-466.
40. De Cremer D., Ruiters R.A.G. Emotional reactions toward procedural fairness as a function of negative information / D. De Cremer, R.A.G. Ruiters // The Journal of Social Psychology. – 2003. – V. 143. – P. 793-795.
41. Maes J., Kals E. Justice beliefs in school: distinguishing ultimate and immanent justice / J.Maes J., E. Kals // Social Justice Research. – 2002. – V. 15. – P. 227–244.
42. Tropp L.R. The psychological impact of prejudice: implications for intergroup contact / L.R. Tropp // Group Processes & Intergroup Relations. – 2003. – V. 6. – P. 131-149.
43. Tyler T.R. Procedural justice, identity and deference to the law: what shapes rule-following in a period of transition? / T.R. Tyler // Australian Journal of Psychology. – 2009. – V. 61. – P. 32-39.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-5)	60
Підсумковий контроль (теми 1-7)– залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни